

PREJETO

31-03-2009

J VILJEM AKOPIN

RAZSTAVA OB 70-LETNICI

Galerija Vogal, Pollakov salon Tržiškega muzeja

3. april 2009 – 26. maj 2009

Biografski podatki:

Slikar, grafik in kipar Viljem Jakopin je bil rojen 2. aprila 1939 v Trziču. Po drugi svetovni vojni, na katero ga vežejo težki spomini, se je izučil za ključavničarja. Prvo likovno izobrazbo je dobil pri akad. slik. Milanu Batisti. Obiskoval je tudi Oblikovno obrtno šolo v Ljubljani. Delal je v aranžerski dejavnosti (BPT v Trziču), preparatorski (Narodni muzej v Ljubljani), grafični (Peko v Trziču) in likovno terapevtski dejavnosti (Klinična bolnišnica za psihiatrijo v Ljubljani). Od leta 1978 je član Društva slovenskih likovnih umetnikov, kot samostojni oziroma svobodni umetnik pa deluje od leta 1982. Svoja dela je predstavil na številnih samostojnih in skupinskih razstavah doma in na tujem. Živi in ustvarja v Ljubljani.

Naslov:

Viljem Jakopin, Ilirska 28, SI-1000 Ljubljana, GSM: +386 31 445 625.

Samostojne razstave

1967 - Trzič, Paviljon NOB; 1968 - Trzič, Paviljon NOB; 1969 - Kranj, Mestni muzej; 1969 - Jesenice, Kulturni dom; 1969 - Rogaška Slatina, Razstavni salon; 1970 - Kranj, Mestni muzej; 1974 - Trzič, Paviljon NOB; 1975 - Ljubljana, Galerija Polje; 1976 - Ljubljana, Galerija Polje; 1979 - Ljubljana, Galerija Polje; 1981 - Kranj, Mestni muzej; 1982 - Ljubljana, Janezova Galerija Kompas; 1982 - Ljubljana, Kolinska; 1982 - Ljubljana, DSLU; 1983 - Ljubljana, Mestno gledališče ljubljansko; 1983 - Slovenska Bistrica, Impol; 1983 - Slovenska Bistrica, Grad; 1984 - Kranj, Mestni muzej; 1985 - Vrhnika; 1986 - Trzič, Paviljon NOB; 1986 - Ljutomer, Galerija Ante Trstenjaka Kulturni dom; 1992 - Radovljica, Šivčeva hiša; 1995 - Ljubljana, Galerija Krka; 1997 - Ljubljana, Galerija Loterije Slovenija; 2002 - Ljubljana, Galerija Kranj; 2002 - Ljubljana, Galerija Latobija; 2006 - Ljubljana, Vodnikova Domačija

Skupinske razstave

Sodeloval je na številnih skupinskih razstavah tako doma kot v tujini med drugim v Trziču, Bledu, Innsbrucku, Kranju, Lendavi, Mariboru, Murski Soboti, Piranu, Radenci, Subutici, Zaječarju, Ljubljani, Novem mestu, Semiču, Trziču, Nišu, Rašica, Vrhnika itd.

Sodelovanje na likovnih kolonijah

Sodeloval je na likovnih kolonijah na Krki, v Ljutomeru, Semiču, Trziču, Ribnici, Vrhniki, Nišu, Rogaški Slatini in Rovinju.

Vabimo Vas na otvoritev razstave Viljema Jakopina, ki bo 3. aprila 2009 v Galeriji Vogal ob 19. uri in se bo nadaljevala v Pollakovem salonu Tržiškega muzeja ob 19.30 uri.

Razstava v Pollakovem salonu Tržiškega muzeja (Muzejska 11, SI-4290 Trzič) bo odprta od 3. aprila 2009, od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro do 26. maja 2009. Razstava v Galeriji Vogal (Trg svobode 30, SI-4290 Trzič) bo odprta do 3. aprila 2009, od ponedeljka do petka med 16. in 18. uro, ob sobotah med 8. in 12. uro do 7. maja 2009. V času praznikov sta oba razstavišča zaprta.

V času praznikov sta oba razstavišča zaprta.

Izdajatelj in založnik: Tržiški muzej, zanj Melanija Primožič, direktorica

Avtor besedila: Aljaž Pogačnik

Lektor: Joži Koder

Oblikovanje: Ignac Primožič, u.d.i.a

Fotograf: Milan Malovrh

Tisk: Medium d.o.o.

Ustvarjalna pot Viljema Jakopina, slikarja, grafika, kiparja, sodobnega ustvarjalca, ki nosi v sebi vse značilnosti pretanjenega opazovalca, inovatorja, raziskovalca, navsezadnje umetnika, ki v posameznih segmentih presega lastno in tradicijo ožjega prostora, je danes, ko je ta ustvarjalna pot dolga že več kot pol stoletja, še vedno odprta; odprta v trajanje zrelega obdobja, ki ga je Jakopin očitno dosegel v različnih izraznih medijih. Kajti specifičnost umetniške dejavnosti Viljema Jakopina je prav v prepletu kiparskega oziroma slikarskega, s katerima se ukvarja sočasno in enako intenzivno.

Prav je, da se zopet vprašamo, kakor se je pred leti Maruša Avguštin ob Jakopinovi razstavi v Radovljici: "Kakšno mesto bi danes zasedel Viljem Jakopin med likovnimi umetniki, če bi ga usoda drugače vodila skozi življenje." Otroštvo, prizadeto s težo vojne in pomanjkanja, ga je zaznamovalo za vse življenje in poskrbelo, da je že tako melanholičen karakter umetnika na splošno postal dovetnejši še za ostale travme oziroma krize, ki jih prinaša vsakodnevnost. Risanja se je polotil že kot otrok. Akademski slikar Milan Batista je že dvanajstletnega Viljema seznanil z likovnimi osnovami in mu dal predvsem močno, trdno realistično polno, navsezadnje plastično osnovo risbe. Občutljivo obdelavo slikarske površine, hkrati s solidnim znanjem modeliranja, je pridobil na Oblikovno obrtni šoli v Ljubljani, kjer ga je akademski slikar profesor Marjan Pogačnik seznanil z osnovami likovne kompozicije. Konstruktivistična, kubistična, ekspresivna, navsezadnje tudi abstraktna hotenja pa so rasla in se oblikovala v njem mimo šolskega dela, predvsem s spoznavanjem svojih sodobnikov, svetovnih dosežkov moderne likovne umetnosti in njegove ustvarjalne pogojenosti.

Resno se je Jakopin začel ukvarjati s slikarstvom dokaj pozno, saj je imel prvo samostojno razstavo šele leta 1967 v Kranju. V tem začetnem obdobju pride v ospredje močan barvni spekter in dobro premišljena kompozicija, ki postane, predvsem v poznejšem obdobju, v vseh likovnih tehnikah, s katerimi se avtor ukvarja, dobesedno njegov osebni zaščitni znak. Močno je njegovo slikarstvo zaznamovalo tudi delo v Klinični bolnišnici za psihiatrijo v Ljubljani, kjer je deloval kot likovni terapevt. V tem času je upodobil vrsto portretov bolnikov, v akvarelu in svinčniku, kjer je poudaril tesnobo prestrašenega človeka, ki ne ve ne kod ne kam. Odmev te motivike, ki jo je umetnik razširil še na zmaje oziroma demone, ponovi na začetku devetdesetih let 20. stoletja, ko je ustvaril cikel slik v mešani tehniki na papirju, kjer pri premišljeni figuralni zasnovi z uporabo ekspresivne barvne lestvice pride do še močnejšega izraza skoraj vselej pri Jakopinu prisotne simbolike.

V drugi polovici sedemdesetih in začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja sledi obdobje krajinske tematike, predvsem prizorov Istre, kjer se je družil in ustvarjal s svojimi slikarskimi kolegi daleč proč od vsakodnevnih skrbi in vsakodnevnih monotonosti. Upodabljal je istrsko krajino in mesta, ki jih prežemajo umirjene, a pretehtane kompozicije. Jakopinove pokrajine se v zaključku te faze iztekajo v hladno obarvane ploskve. Elemente narave je vedno bolj reduciriral, tako da so mu na koncu ostale samo barvne površine, med katere je vgradil sistem črtovja. Sočasno je Viljem Jakopin pod vplivom abstraktnega ekspresionizma raziskoval tudi nefiguralno slikarstvo, katerega vrh naj bi po Menašejevem mnenju dosegel v grafiki z naslovom *Barvna kompozicija* (1982).

Viljem Jakopin, *Tripnih življenja*, les, 1985, 43x30x6 cm

Zanimiva je tudi slika *Vrt DSLU (1987)*, kjer slikarja zanima že v renesansi zastavljeno vprašanje in tudi v številnih variantah obravnavano vprašanje pogleda z določene točke v prostor. Izhajajoč iz načel perspektive, je avtor s pomočjo preciznega sestavljanja barvnih ploskev dosegel, namišljeni tridimenzionalni koncept, ki pa vendarle ne prerašča dvodimenzionalne površine slikarskega platna. Pri slikarskem in kiparskem ustvarjanju Viljema Jakopina pa se navsezadnje srečujemo tudi s kubističnimi težnjami, kar je razvidno v *Triptihu življenja (1987)*, do katerega ga je nedvomno pripeljalo nenehno sploščanje vseh predmetov oziroma iluzije prostora, v katerega je vpletel razne ostre, geometrijske forme, ki so podprte z ubranim barvnim ritmom. V tem primeru je likovnik posegel po velikih platnih predvsem zato, da ustvari tisto dejavno korelacijo vidnemu polju gledalca, ki bo kompoziciji v njenem čistem strukturnem pojavu dala želeno pojavno moč in čisti estetski užitek.

Jakopinove slike se nam ob takšnem prepoznavanju tehnik, motivov in simbolov razkrivajo v vsej svoji širini in skrivnostni večpomenskosti. Razkrivajo nam nenehno umetnikovo raziskovanje in iskanje popolne podobe likovnega jezika. Raziskovanje in občudovanje vsega okrog sebe ga ženeta naprej, da še vedno išče. Takšen način ustvarjanja ga je pripeljalo, da se je poizkusil tudi v kiparstvu. Njegovi kipi so slike in grafike v treh dimenzijah. Ustvaril jih je iz gline, lesa, črepinj, peska, jih navsezadnje tudi oplemeniti z barvami. So skupni imenovalec likovnih rešitev, do katerih se je dokopal v slikah in grafikah.

Slikar in kipar Viljem Jakopin v svojih delih združuje nekaj navidezno nasprotnih skrajnosti oziroma prizadevanj, kjer se abstraktni in figurativni jezik srečujeta med seboj in medsebojno bogatita z novimi možnostmi oblikovanja. Jakopin se je v vsem svojem ustvarjalnem obdobju posluževal tako male skulpture, kot tudi kiparstva večjega formata. Že od samih poskusov v kiparstvu gre pri Jakopinu v bistvu za dva pola, ki ga na eni strani sestavlja realistično portretiranje, na drugi pa čisto nefiguralen opus. Oba nedvomno obvladuje na zavirljivi ravni.

Jakopinova dela, ustvarjena z močnim pridihom konstruktivističnih oziroma kubističnih teženj, učinkujejo kot zemljevid geometrijskih oblik, skozi katere prosevajo človeške figure oziroma navsezadnje sama brezpredmetnost. Soočamo se z zavestno težnjo po deestetizaciji, po odklanjanju lepotnih kanonov; namesto njih stopa v ospredje grobo oblikovanje telesnosti kot neizčrpen vir kiparskih oblik. Posledica teh oblikovnih iger je kiparjevo odkritje forme kot nosilke pomena. Razgibane plastične variacije, ki nastajajo pod njegovimi rokami, pričajo o raznolikosti njegovih trenutnih likovnih interesov, ki ga vodijo do heterogenih, toda domiselnih in prepričljivih stvaritev. Jakopinove **Gobe dežnikarice** so bile konec sedemdesetih oziroma začetek osemdesetih let prejšnjega stoletja svojevrsten, po eni strani čisto realističen, motiv iz narave, ki po oblikovni izvedbi deluje kot čisto abstrakten motiv, s katerim je Jakopin slovenskemu abstraktnemu kiparstvu nedvomno prispeval čisto svoj, edinstveni del. Z variacijami na temo gob dežnikaric je Jakopin skušal prikazati intimnost tišine, obogatene z gobastimi listnimi oblikami, z njihovimi bogatimi ritmi in oblikovnimi plasticitetami.

Viljem Jakopin, Goba dežnikarica, les, 1979, 30x60x18 cm

P

lastika, ki je ponavadi tudi polikromirana, je v Jakopinovem delu značilna po svoji intenzivni razgibanosti oblik, kjer z uporabo različnih kiparskih tehnik odgovarja slikarski govorici z enakovrstno pretehtano kompozicijo in razmišljanjem. Sredi osemdesetih let 20. stoletja je opozoril nase tudi s serijo *Ptičjih kletk*, kjer avtor obravnava dvojnost oziroma nasprotje med polno in prazno formo geometrijskih in organskih oblik ujetih v terakoto. Avtor Viljem Jakopin pa je tudi nadaljeval z načenjanjem svežih vprašanj v svojem plastičnem opusu. Zadnjih dvajset let pod Jakopinovimi rokami nastajajo mala dela, s skupnim naslovom *Grizliji*. Ta skupina umetniških stvaritev različnih materialov, likovnih tehnik, kjer gre, kakor je opozoril že Lev Menaše, enkrat za klasično umetnost dodajanja, drugič za značilno modernistično konstrukcijo, tretjič za dadaistični koncept naključno najdenih predmetov, ki jim avtor da nov umetniški pomen oziroma jih vključi v svoje pomenske kompozicije. Nastanek in razumevanje takšne vrste umetniških del je mogoče seveda le z vero v ustvarjalčev neobremenjen subjektivni odnos do ustvarjalne moči, kjer se kaže nenehna zmožnost estetskega doživljanja.

Jakopinov celotni umetniški opus se nam torej kaže kot slogovno neenotna slikarska oziroma plastična bera, skozi katero umetnik dosledno razvija svojo zgodnjo motivno in vsebinsko odločitev za svet likovnega umetnika. Stopenjska rast njegovega dozorevanja se z bogatenjem in poglobljanjem njemu lastnih vsebin kaže nedvomno v iskanju novih ustvarjalnih ciljev in njim najustreznejšega izraza. In to ne samo v običajnem nenehnem stopnjevanju govorice temeljnih likovnih prvin, marveč v bogatenju dejavnikov, ki prek metaforike, simbolike in asociativnosti realnim predmetnim oblikam podeljujejo, magično moč prežemanja naših doživljajskih sprejemnikov. Motiv pri Jakopinu prerašča v temo, pri čemer dobi prvotno lokalno obravnavana podoba širšo, simbolično, univerzalno veljavno razsežnost. Ne pomeni uklanjanja, prilagajanja splošno razumljivemu likovnemu jeziku, temveč je posledica umetniške nastrojenosti. Viljem Jakopin ostaja zvest v večji meri svojemu, osebno moralnemu prepričanju, saj se njegovo zgodnje oblikovano gledanje na odnos družba – človek kot rdeča nit vije skozi vse njegovo življenje in delo kar v zadnjih letih dobiva dokončen epilog. Zdi se, da so likovne predstave Viljema Jakopina natančne, racionalne konstrukcije, preizkušene zasnove možne likovne interpretacije vidnih doživetij, ki mu jih prinaša življenje.

Umetniška praksa Viljema Jakopina je zgleden primer izrazne moči avtorja, ki je kot slikar ujel skladno razmerje med potencialno energijo njegovega v vseh treh razsežnostih zmožnega dojemanja prostora, hkrati pa znal to iluzijo udejanjiti v specifični razsežnosti plastike. Lahko rečemo, da gre za izjemno umetniško osebnost, ki se odziva predvsem na osebna krizna dogajanja oziroma na razmišljanja o sebi, medčloveških odnosih in ne navsezadnje o okolju, ki ga obdaja.

Aljaž Pogačnik

Viljem Jakopin, *Grizli* (detajl), mešana tehnika, 2006, 10x4x2 cm

